

CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL INSTIGATOR LA URĂ

RAPORT TRANSNAȚIONAL

Estonia, Polonia, România,
Slovacia, Spania

Cuprins

CONTEXT GENERAL	1
CADRU METODOLOGIC	3
ESTONIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ	4
CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.	4
DISCURSUL DE URĂ ȚINTE PREDOMINANTE	7
REMEDIEREA DISCURSULUI DE URĂ. NARAȚIUNI ALTERNATIVE.	10
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	11
POLONIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSULUI DE URĂ	12
CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.	12
DISCURSUL DE URĂ ȚINTE PREDOMINANTE	14
REMEDIEREA DISCURSULUI DE URĂ. NARAȚIUNI ALTERNATIVE.	16
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	17
ROMÂNIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ	18
CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.	18
DISCURSUL DE URĂ ȚINTE PREDOMINANTE	21
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	27
SLOVACIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ	28
CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.	28
DISCURSUL DE URĂ ȚINTE PREDOMINANTE	29
REMEDIEREA DISCURSULUI DE URĂ. NARAȚIUNI ALTERNATIVE	33
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	34
SPANIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ	35
CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.	35
DISCURSUL DE URĂ ȚINTE PREDOMINANTE	39
REMEDIEREA DISCURSULUI DE URĂ. NARAȚIUNI CONTRARE	43
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	43

CONTEXT GENERAL

Pandemia COVID-19 a pus la încercare nu numai sistemele de sănătate din întreaga lume, ci și coeziunea socială în perioadă de criză. Dacă la debutul pandemiei, directorul general al Organizației Mondiale a Sănătății a avertizat populația asupra "**infodemiei**", precum și asupra riscurilor de proliferare a teoriilor conspiraționiste și a știrilor false, în luna mai, reprezentantul Națiunilor Unite, secretarul general António Guterres, a lansat un

a **avertisment cu** privire la "virusul urii" care se răspândea rapid în întreaga lume. Guterres a denunțat "tsunami-ul" de ură rasială, xenofobie și antisemitism care se manifestau la nivel mondial.

Raportul "COVID-19 - Criza și discursul instigator la ură" prezintă principalele tendințe și narațiuni care au declanșat discursul instigator la ură în cele mai importante momente ale crizei din Estonia, Polonia, România, Slovacia și Spania.

Această colecție de studii de caz naționale oferă o imagine de ansamblu a principalelor evenimente care au alimentat discursul instigator la ură în rândul populației, o listă orientativă a țintelor preferate și particularitățile discursului instigator la ură în fiecare dintre statele care au participat la acest studiu. În plus, echipele de cercetare au încercat să inventarieze cele mai semnificative acțiuni și narațiuni desfășurate la nivel național pentru a contracara discursul de ură și teoriile conspirației.

Indiferent de contextul socio-politic sau de structura etnică și demografică, în toate cele cinci state au fost identificate teorii alarmiste ale conspirației, discursuri xenofobe și rasiste, precum și încercări de corelare a evoluției COVID-19 cu reprezentări sociale stereotipice ale grupurilor etnice.

În toate cele cinci state incluse în studiu, strategia de identificare a "țapului ispășitor" a mers mână în mână cu discursul justițiar promovat de mass-media, liderii de opinie și politicienii care au criticat diverse grupuri sociale pentru nerespectarea reglementărilor sanitare sau a altor măsuri de control. De obicei, țapii ispășitori erau "ceilalți", membri ai grupurilor minoritare care, înainte de pandemie, erau deja țintele preferate ale discursului de ură și ale stereotipurilor culturale peiorative.

În Estonia, de exemplu, migranții (în special cei din Africa sau de origine musulmană) și lucrătorii străini au fost țintele preferate ale discursului instigator la ură, un discurs alimentat în mod constant de guvernul conservator care a adoptat principiul "estonienii mai întâi" ca politică de stat. În Polonia, grupurile politice de extremă dreapta, care devin din ce în ce mai populare, au promovat teorii ale conspirației impregnate de discursuri de ură care vizează cetățenii de origine asiatică sau comunitatea evreiască, și chiar comunitatea LGBTQ+. În România, țintele preferate au fost cetățenii români din diaspora și comunitatea romă. O situație relativ similară a fost identificată în Slovacia, unde romii și slovacii "iresponsabili" (cetățenii care nu ar fi respectat reglementările și restricțiile medicale) au fost ținta discursului de ură. În Spania, varietatea mesajelor de incitare la ură și de ținte a atins întregul spectru etnic, religios, social și chiar politic - xenofobia, antisemitismul și rasismul fiind amplificate în contextul crizei medicale.

Pentru promotorii discursului instigator la ură din cele cinci state, soluțiile pentru a limita efectele bolii au inclus și limitarea drepturilor și libertăților celor pe care îi consideră responsabili de răspândirea virusului. Astfel, discursul dehumanizant la adresa anumitor categorii de persoane a inclus soluții radicale precum expulzarea, izolarea severă, dar și violența fizică sau exterminarea acestor categorii percepute nu doar ca o amenințare la adresa sănătății publice, ci și ca o amenințare la adresa culturii și economiei naționale.

Analiza comparativă a subliniat, de asemenea, modul în care criza medicală a fost instrumentalizată politic și ideologic în țările participante. Astfel, în fiecare dintre cele cinci țări, actorii politici au fost identificați ca fiind la originea discursului instigator la ură și, în unele cazuri, a teoriilor conspirației, în scopul de a-și promova sau consolida propriile agende politice. În Estonia și Polonia, țări în care partidele și formațiunile de extremă-dreapta se află în prim-planul politicii naționale, principalii promotori ai discursului instigator la ură au fost membri ai parlamentului național sau ai guvernului. Mai mult, în Spania, alături de vocile populiste, de extremă dreapta sau de extremă stânga din politica națională s-au alăturat membri ai partidelor pro-independență din Catalonia, care au încercat să își promoveze agenda politică prin mesaje ofensatoare sau șocante, vizând atât guvernul spaniol, cât și susținătorii acestuia. În România și Slovacia, generatorii narațiunilor de ură au fost în principal reprezentanți ai partidelor de opoziție sau lideri de opinie critici la adresa guvernului.

Ura care a fost generată și perpetuată de criza medicală nu a putut fi controlată sau descurajată în mod semnificativ în această perioadă dificilă. Cu excepția Spaniei, unde guvernul și agențiile de aplicare a legii au monitorizat îndeaproape escaladarea discursului și a infracțiunilor motivate de ură, în alte state, narațiunile de combatere au fost inițiate de organizații neguvernamentale sau de personalități publice ale căror voci nu au fost suficient de puternice în timpul crizei.

Criza COVID-19 este departe de a se fi încheiat, iar statele din întreaga lume caută în continuare soluții pentru a limita efectele pandemiei. În schimb, pentru virusul urii, șansele de a găsi un "tratament" eficient sunt extrem de reduse, în ciuda faptului că țintele preferate sunt cunoscute și că evenimentele declanșatoare pot fi anticipate. Actorii politici și instituționali au datoriat de a contrabalansa aceste derapaje de la standardele democratice, prin promovarea unei atitudini și a unui discurs incluziv, dar și prin aplicarea legii. Este vital ca, la sfârșitul acestei provocări globale, societățile să dobândească nu doar imunitate la boală, ci și înțelepciunea de a se recupera în spiritul solidarității și al drepturilor omului.

CADRU METODOLOGIC

Scopul cercetării a fost acela de a identifica și de a enumera cele mai dominante tendințe și narațiuni ale urii care au circulat în mediile online și în social media în timpul crizei COVID-19 în Estonia, Polonia, România, Slovacia și Spania.

Studiile de caz naționale au fost documentate din februarie 2020 până în mai 2020, în cea mai critică perioadă a crizei COVID-19 din întreaga lume. Alături de monitorizarea mass-media, procesul de documentare a constat în monitorizarea și indexarea continuă a paginilor publice și oficiale ale politicienilor, autorităților de stat, influencerilor și altor persoane care ating comunități online semnificative și care ar putea influența comportamentele și percepțiile acestora cu privire la criza COVID-19.

Fiecare studiu de caz național furnizează date privind:

- **Context național. Evenimente declanșatoare:** În cadrul acestei secțiuni au fost incluse declarații publice relevante și/sau articole de presă care au declanșat un răspuns negativ și un discurs de ură în cadrul diferitelor grupuri/comunități
- **Tinte predominante ale discursului urii:** Această secțiune include o listă orientativă a grupurilor cele mai vizate care au fost asociate cu efectele negative ale COVID-19. În plus, aceasta oferă descrieri detaliate privind tendințele narațiunilor de ură care au fost dezvoltate în legătură cu aceste grupuri.
- **Remedierea discursului instigator la ură. Narațiuni alternative:** Secțiunea include exemple relevante de inițiative și/sau reacții publice împotriva discursului instigator la ură răspândit în contextul COVID-19.
- **Concluzii și recomandări:** Fiecare studiu de caz oferă un set de concluzii și recomandări care au fost inspirate atât de rezultatele cercetării, cât și de contextul național.

Conținutul acestui raport reprezintă doar punctul de vedere al autorilor și este responsabilitatea exclusivă a acestora. Comisia Europeană nu își asumă nicio răspundere pentru utilizarea care ar putea fi făcută din informațiile conținute.

CCBY 3.0 ActiveWatch, DigiQ, Centrul Estonian pentru Drepturile Omului, Mișcarea Împotriva Intoleranței, Asociația Never Again

Atenție, raportul conține limbaj ofensator și violent explicit.

ESTONIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ

Autori: Kelly Grossthal, Liina Laanpere
Centrul Estonian pentru Drepturile Omului

CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.

Pe 12 martie 2020, guvernul estonian a **declarat** starea de urgență din cauza pandemiei mondiale de COVID-19 și a amenințării de infectare în masă în Estonia. Situația de urgență a fost inițial prevăzută să dureze până la 1 mai, dar a fost ulterior **prelungită** până la 17 mai. În general, publicul estonian a acceptat situația și diferitele reguli impuse de guvern. A existat doar o dezbatere publică modestă cu privire la necesitatea tuturor măsurilor care au fost puse în aplicare de către stat.

Starea de urgență a provocat o creștere a discursului de ură împotriva imigranților. Unul dintre subiectele specifice a fost expulzarea lucrătorilor străini și "punerea estonienilor pe primul loc", inițiată de Ministerul de Interne. Ministerul de Interne, condus de liderul Partidului Popular Conservator din Estonia (EKRE), Mart Helme, a elaborat un **proiect de lege care** permite anularea vizelor de lungă ședere ale resortisanților țărilor terțe și expulzarea acestora din țară, de îndată ce aceștia devin șomeri în timpul situației de urgență (sau după). Modificările legislative au fost **aprobrate de Parlament** la 20 aprilie 2020.

Ministerul de Interne și-a exprimat cu tărie intenția de a-i **proteja pe estonieni** și de a **acorda prioritate forței de muncă estoniene** în timpul crizei. Grupurile de susținători ai EKRE de pe rețelele de socializare au **aplaudat** abordarea "afară străinii". Dar a primit mai multe critici decât susținere în **mass-media mainstream**, deși în principal din punctul de vedere că **fermierii** estonieni **au nevoie de forță de muncă străină**.

Acest subiect nu este nou pentru EKRE. Campania partidului este construită pe un puternic sentiment anti-imigranți, cu nuanțe rasiste. În 2013, una dintre figurile emblematice ale partidului, vicepreședintele său și actualul ministru de finanțe, Martin Helme, a atras atenția propunând ca politica de imigrație a Estoniei să aibă o singură regulă: "**dacă ești negru, întoarce-te înapoi**", și a confirmat, nu mai departe de 2019, că **își menține aceste cuvinte**.

Povestea împotriva muncitorilor străini a contribuit într-o oarecare măsură la o discuție ostilă, dar nu a dus la un discurs de ură ilegal.

Un alt incident, care a generat în mod mai explicit comentarii pline de ură împotriva străinilor, descrie șase studenți străini de la Universitatea din Tartu care locuiesc într-un cămin și care au fost **testați pozitiv** pentru COVID-19 la 17 aprilie 2020. Răspândirea virusului a început din cauza unei adunări cu ocazia unei zile de naștere în cămin. Guvernul estonian a închis complet căminul, iar incidentul a primit multă atenție din partea presei. Un portal de știri a publicat o **știre** despre faptul că toți studenții implicați erau străini.

Comentariile publice de lângă știre (nume reale, niciun utilizator anonim nu a contribuit) au purtat, în mare parte, un mesaj xenofob care îndemna studenții străini să fie expulzați fără alte întrebări.

Narațiunea similară s-a repetat în comentariile mai multor portaluri, **într-unul dintre cazuri** fiind vorba despre cel mai popular comentariu (anonim), cu aproape 500 de reacții pozitive, a afirmat că nu vor fi lacrimi dacă acești studenți străini vor ajunge într-o groapă comună.

Același subiect a continuat și pe rețelele de socializare, unde tiparele au fost similare, o cantitate consistentă de comentarii s-a concentrat pe faptul că acești studenți sunt de origine străină și, prin urmare, ar trebui să fie expulzați din țară. Unele comentarii au fost, de asemenea, rasiste, făcând aluzie la culoarea pielii (a se vedea, de exemplu, acest thread de pe platforma de socializare FB).

Doar foarte puține comentarii făcute cu privire la incident ar putea fi considerate discursuri de ură ilegale în contextul juridic estonian, iar majoritatea comentariilor ar putea fi clasificate ca fiind ură benignă, prin urmare situația nu a avut consecințe juridice. Toate acestea au contribuit la narațiunile de ură deja existente despre străini, care au apărut în ultimii ani. Reacția oficială a politicianilor și a oficialilor a fost neutră, concentrându-se pe faptele incidentului.

În general, este dificil de descris incidente sau declarații concrete care au avut o largă acoperire și care au dus la un discurs de ură ilegal. Deși discursul instigator la ură poate fi întâlnit în comentariile din social media, în special în grupurile de susținători de extremă dreapta de pe Facebook, aceste comentarii, care sunt de obicei reacția la incidente care au loc în străinătate, nu ajung în presa de masă. Principalele ținte ale discursului instigator la ură pe rețelele de socializare sunt migranții și refugiații, în special africanii și musulmanii. În contextul pandemiei COVID-19, platforma media a EKRE, **Uued Uudised**, a acoperit în mod repetat știri despre migranții din alte țări care încalcă regulile situației de urgență (de exemplu, "**Europa de azi: Migranții scuipă pe restricțiile instituite din cauza coronavirusului**").

Tänane Euroopa: migrandid sülitavad koroonaviirusest tingitud piirangutele

MAALIM 20.03.2020

De obicei, atunci când acest tip de articole de știri sunt distribuite pe rețelele de socializare, ele primesc comentarii care includ incitare la violență și un limbaj degradant, care ar putea fi calificat drept discurs de ură ilegal pe baza oricărei definiții internaționale (unele dintre cele mai izbitoare exemple din grupurile de pe Facebook pot fi găsite [aici](#), [aici](#) și [aici](#)). Acest tip de discurs de ură era obișnuit înainte de pandemia COVID-19, fiind reacția obișnuită la orice știre împărtășită pe tema migranților care nu respectă ordinea socială. Nu au existat consecințe juridice, deoarece **Codul penal** estonian nu permite pedepsirea acestui tip de comentarii, fiind nevoie de un pericol direct pentru viața, sănătatea sau proprietatea unei persoane pentru a fi calificată drept infracțiune.

DISCURSUL INSTIGATOR LA URĂ ȚINTE PREDOMINANTE

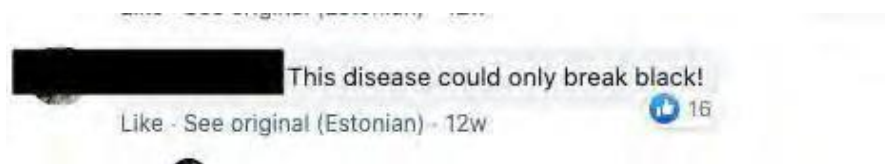

Pandemia COVID-19 nu a creat noi grupuri țintă pentru discursul instigator la ură în Estonia. Țintele tradiționale, cum ar fi migranții și refugiații, în special africanii și musulmanii, sunt în continuare cele mai frecvente grupuri țintă. Temele cele mai răspândite includ aceste grupuri care încalcă normele sociale și nu contribuie la societate.

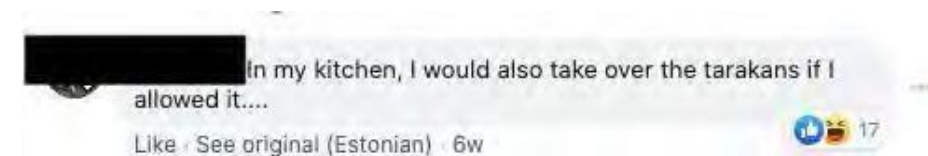
Nu există o analiză aprofundată a principalelor ținte ale discursului instigator la ură în mediile sociale online din Estonia. În același timp, [exercitiul de monitorizare a punerii în aplicare a Codului de conduită](#) arată că cele mai des raportate motive de discurs de ură sunt xenofobia (inclusiv ura împotriva migranților) și orientarea sexuală.

Ura împotriva persoanelor care nu sunt de etnie estonă ar putea fi explicată prin istoria complexă a țării. După anexarea Estoniei de către Uniunea Sovietică, migrația estoniană nu a mai fost un proces care să se dezvolte în mod natural. Politicile etnice și demografice sovietice au deplasat milioane de oameni, o politică care a afectat în special Estonia. Înainte de ocupație, compoziția populației estoniene era foarte [omogenă](#). Germanii, suedezii, evreii și rușii reprezentau doar o mică parte din populație. Astăzi, minoritatea vorbitoare de limbă rusă reprezintă aproape 30% din populație. Această schimbare semnificativă a populației a dus la diverse tensiuni și la segregare. În Estonia există [fricțiuni](#) profunde între populația estonă și cea rusofonă: există încă diviziuni între cele două comunități în ceea ce privește educația, piața muncii, mediul de viață, consumul de mass-media etc. Acest context istoric și cultural poate explica, cel puțin parțial, atitudinile negative ale oamenilor față de imigrație, care, la rândul lor, sunt exploatate de politicieni pentru a răspândi ura și frica.

Discursul instigator la ură poate fi întâlnit cu precădere în comentariile de pe Facebook ca răspuns la articolele din [Uued Uudised](#), platforma media a Partidului Popular Conservator din Estonia (EKRE). De exemplu, Uued Uudised a publicat un [articol](#) despre faptul că migranții din Franța nu respectă regulile de prevenire a răspândirii coronavirusului. [Comentariile de](#) pe un grup de susținători ai EKRE de pe Facebook au sugerat că întreaga lume ar avea de câștigat dacă migranții ar lua virusul și ar muri (făcând referire la selecția naturală).

Un [articol](#) despre migranții din Bruxelles care au avut probleme cu poliția a primit [comentarii](#) despre exterminarea migranților, numindu-i "gândaci" și "dăunători".

În mod similar, în [comentariile](#) la un articol despre situația dificilă a migranților din Italia, s-a dorit ca aceștia să se infecteze cu coronavirusul sau să se întoarcă în țările lor de origine. Mai mult, în [comentariile](#) la un articol despre oamenii care ignoră restricțiile din Bangladesh, acești oameni au fost numiți "musulmani murdari", "mai rău decât animalele", și s-a exprimat că Allah le dorește, aparent, să moară din cauza virusului.

Un [articol](#) din Uued Uudised a pus răspândirea COVID-19 în rândul grupurilor vulnerabile de migranți pe seama instituțiilor liberale de stânga care încurajează migrația. [Comentariile](#) exprimau speranța că, dacă marea nu i-a ucis încă pe migranți, să sperăm că o va face coronavirusul.

Un articol despre expulzarea de către Ungaria a unor cetățeni din Iran pentru încălcarea regulilor de carantină a primit [comentarii](#) elogioase pe Facebook, subliniind în special că negrii (folosind termenul depreciativ) și musulmanii ar trebui să fie expulzați, împușcați sau trimiși la grădina zoologică.

O nouă temă specifică care a apărut în timpul pandemiei COVID-19 este aceea că [muncitorii străini ar trebui trimiși înapoi acasă](#), dar și (în mod ușor paradoxal) că negrii sau refugiații ar trebui trimiși să lucreze în ferme. În Estonia, forța de muncă străină în domeniul agricol este formată, de obicei, în principal din cetățeni ucraineni, dar mai mulți comentatori de pe Facebook au sugerat că, din moment ce fermele au nevoie în prezent de muncitori, ar trebui să fie trimiși la ferme oamenii de culoare (folosind termenul depreciativ) din Estonia, deoarece aceștia sunt văzuți stând prin oraș fără să facă nimic, ["ieșind ca niște gândaci"](#) atunci când este soare. Răspunsul comun este că refugiații, în special africanii, nu [au venit în Europa pentru a munci](#) sau că nici [măcar nu înțeleg conceptul de muncă](#).

Cel mai adesea, acțiunile propuse împotriva acestor grupuri includ deportarea sau exterminarea, sau se afirmă că merită să ia coronavirusul și să moară.

REMEDIEREA DISCURSULUI DE URĂ. NARAȚIUNI ALTERNATIVE.

Particularitatea social media estoniană constă în faptul că agenda de extremă dreapta este puternică și copleșitoare, doar câteva persoane contestând în mod vizibil narațiunile de ură dominante. În plus, există doar câteva grupuri antirasiste sau grupuri în care agenda drepturilor omului este predominantă. Acest lucru înseamnă că narațiunile de contracarare nu sunt semnificative sau sistemice. Prin urmare, cercetarea actuală poate doar să identifice unele tendințe, dar, în principal, acestea nu ar trebui să fie considerate ca fiind narațiuni contrare cu o influență pe scară largă.

Pagina de Facebook [Salliv Eesti / Tolerant Estonia](#) ar putea fi privită ca principalul inițiator al unor narațiuni de contracarare a deciziilor guvernului estonian și a retoricii xenofobe a acestuia cu privire la lucrătorii străini, în special ucraineni.

Au putut fi identificate două tipuri de argumente și/sau narațiuni:

1. Postări și comentarii care critică sau atacă în mod direct politicile guvernului care au fost implementate împotriva lucrătorilor străini în timpul situației de urgență. Aceste relatări includ calificarea guvernului drept xenofob și, de asemenea, reamintesc publicului că Estonia și-a dorit de ani de zile să facă parte din țările nordice care respectă drepturile omului și deschiderea.

2. Postări și comentarii care se concentrează pe faptul că estonienilor le place să studieze, să lucreze și să călătorească în străinătate. Această narațiune se bazează pe experiențe personale și povești despre cum estonienii au făcut muncă sezonieră, de exemplu, în Australia sau au petrecut un semestru în străinătate.

În plus, mișcarea "[Jah vabadusele. ei valedede](#)" (*Da libertății, nu minciunii*), care organizează în mod regulat proteste împotriva actualului guvern, a distribuit postări pe Facebook în care condamnă politicile xenofobe ale guvernului în timpul pandemiei. Cu toate acestea, declarațiilor lor e concentrează puternic pe argumentele antiguvernamentale, mai degrabă decât pe combaterea discursului instigator la ură în general.

O altă mișcare, **Kõigi Eesti** (*Și Estonia mea*), care promovează egalitatea și valorile antirasiste, a distribuit articole de presă care nu sunt de acord cu politica guvernului privind muncitorii străini, dar nu a contribuit cu nicio narațiune independentă.

Alte persoane, grupuri, instituții și pagini care au contribuit la discuție au făcut-o sporadic și nu au inițiat o contra narațiune clară.

Nu au existat reacții notabile la comentariile de pe Facebook care incită la ură și violență împotriva migranților pentru că au încălcat regulile situației de urgență, care pot fi găsite în principal ca reacție la articolele lui **Uued Uudised**.

Nu există nicio modalitate de a stabili dacă și în ce măsură aceste contra- narațiuni au avut vreun impact asupra dezbaterilor legate de pandemia Covid-19 și de diferitele agende de ură.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Criza Covid-19 a demonstrat că agenda urii se infiltrează în procesul de elaborare a politicilor. Cu EKRE, partid de extremă-dreapta la guvernare, tendințele xenofobe au devenit parte a legislației și a retoricii oficiale. Acest lucru s-a tradus, de asemenea, în ură pe rețelele de socializare, în contextul estonian cea mai utilizată platformă fiind Facebook. Fenomenul nu este nou, dar pare să fi luat amploare în perioada de criză.

Recomandări:

- Deoarece agenda urii pare să fie mult mai dominantă decât narațiunile contrare, nevoia de educație civică și pentru drepturile omului este mai urgentă ca niciodată.
- În Estonia, legile privind discursul instigator la ură sunt prea blânde, iar actualul Cod penal este inutil împotriva discursului instigator la ură din cauza formulării sale, deoarece cere ca cuvintele să fie însoțite de un pericol direct pentru viața sau bunăstarea cuiva. Codul penal trebuie să fie modificat astfel încât statul să poată reacționa și la instigarea la ură și la apelurile la violență.

POLONIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ

Autori: Rafal Pankowski, Jacek Dziegielewski

Asociația Niciodată din nou

CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.

Epidemia de COVID-19 din Polonia a provocat o creștere a incidentelor xenofobe, antisemite și rasiste. Marea majoritate a acestora a fost întâlnită online - pe rețelele de socializare (Facebook, Twitter), în videoclipurile de pe YouTube și în comentariile la materialele media. Încă de la începutul pandemiei, s-a observat un comportament agresiv - discursuri de ură și discriminare față de persoanele de origine asiatică, despre care s-a indicat că ar putea transmite virusul (chiar dacă acestea locuiesc în Polonia de mulți ani și nu au călătorit în China înainte de epidemie). Ulterior, această atitudine negativă s-a extins și față de alte minorități, cum ar fi persoanele din Ucraina care lucrează și locuiesc în Polonia.

Primul caz documentat datează din 11 ianuarie, când jurnalistul Jerzy Targalski a declarat într-un interviu la postul public de radio polonez: "Încă nu am văzut în ce măsură această pandemie s-a răspândit în afara Chinei, deoarece până acum s-a dovedit că chinezii sunt mai sensibili decât albi. [...] Cred că nu se va răspândi".

Pe 30 ianuarie, inspectorul sanitar șef Jarosław Pinkas, într-o conversație la Radio RMF FM despre Coronavirus, a declarat că "în Polonia nu există un astfel de virus. Prin urmare, pericolul este aproape de zero" și a legat această problemă exclusiv de originea națională. Întrebat de jurnalistul Marcin Zaborski: "Deci, dacă am o temperatură de 38 de grade, tușesc și simt că mă sufoc, dar nu am vizitat China, nu ar trebui să dau alarma?", a răspuns el: "Nu ar trebui să dați nicio alarmă. Vă rog să analizați unde v-ați aflat și dacă, într-adevăr, au existat chinezi în anturajul dumneavoastră. [...] Ați vorbit cu o chinezoaică sau cu un alt cetățean chinez, care a fost în China în ultimele două săptămâni? Dacă nu aveți cunoștință de astfel de incidente, sunteți absolut în siguranță".

În luna februarie și în lunile următoare, în mass-media din Polonia au apărut multe comentarii homofobe și teorii ale conspirației legate de pandemia de Coronavirus. Iată câteva exemple de mesaje postate pe Twitter:

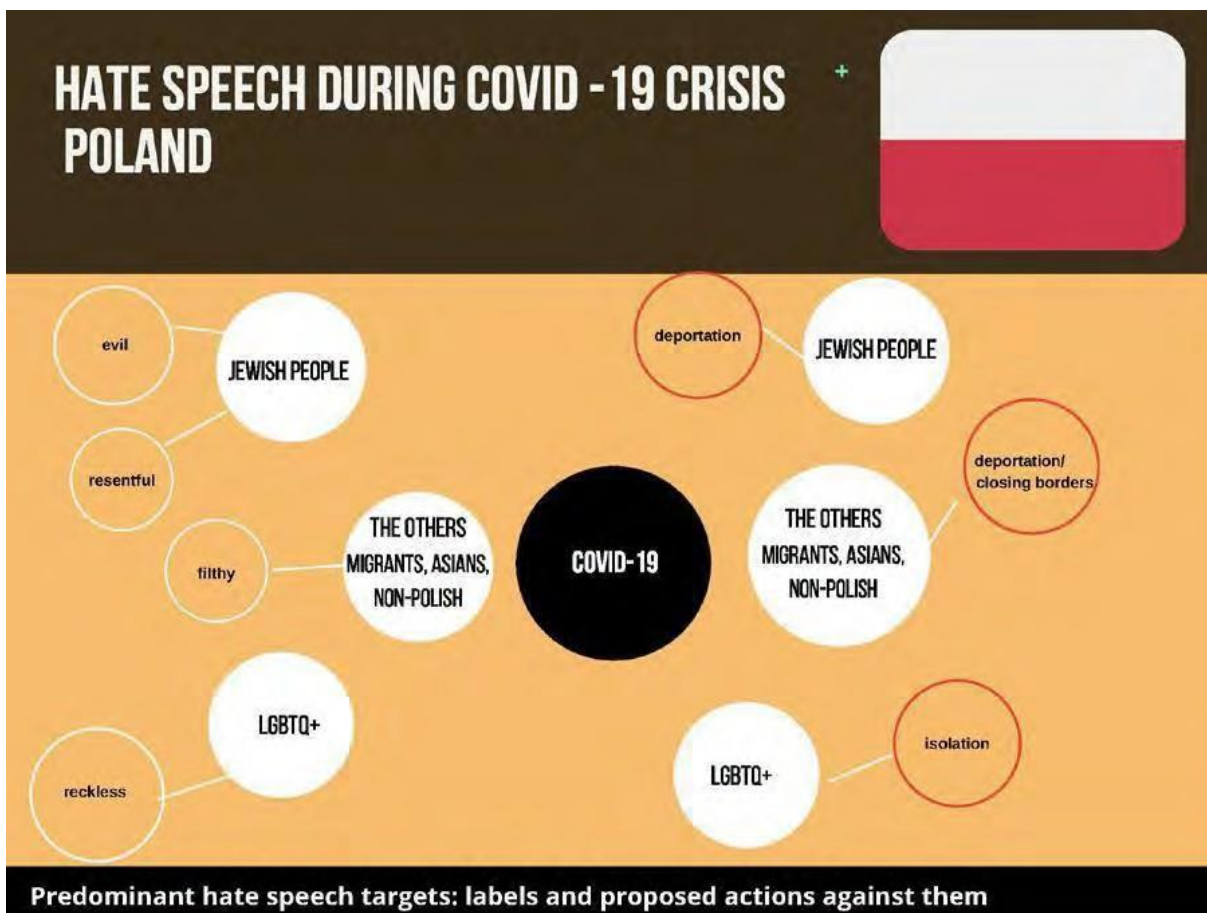
- "F...ck you in the ass you fagots, virusul ăla e vina voastră",
- "Poponarii înseamnă boli, cine știe dacă nu cumva Coronavirusul este o altă invenție de- a voastră!!!",
- "Astăzi am citit că cei mai vulnerabili la infectarea cu Coronavirus sunt poponarii și lesbienele".

De asemenea, s-a observat o creștere rapidă a teoriilor conspirației, împărtășite și de multe personalități publice bine cunoscute. Unele dintre acestea au decis să viziteze un canal YouTube de extremă dreapta cunoscut pentru conținutul xenofob și homofob frecvent, wRealu24: Grzegorz Braun și Janusz Korwin-Mikke (ambii membri ai Parlamentului, din partea Confederației, un grup politic de extremă dreapta), fostul preot catolic Jacek Międlar, cântăreții Edyta Górniak și Ivan Komarenko.

Cu toții au exprimat teorii similare: că pandemia în sine este falsă și este folosită de politicieni pentru a obține controlul asupra cetățenilor; că pandemia este doar o modalitate de a face ca oamenii să fie vaccinați împotriva voinței lor și, prin urmare, să li se plaseze cipuri în corp; că Coronavirusul este o armă biologică. Ultimul argument menționat este, de asemenea, o parte comună a teoriilor antisemite - deputatul Grzegorz Braun a declarat că este posibil ca virusul să fi fost creat în laborator și eliberat pentru a începe un război - de către Israel sau China. Persoanele publice menționate au subliniat, de asemenea, presupusul plan al lui Bill Gates și/sau al Organizației Mondiale a Sănătății de a depopula Pământul folosind fie virusul în sine, fie un vaccin împotriva acestuia. Un politician și deputat foarte popular, Janusz Korwin-Mikke, a **declarat la o emisiune de televiziune**: "Evreii sunt acum o putere pentru că au trecut prin pogromuri. Ca urmare a pogromurilor, cei mai puternici, cei mai capabili evrei au supraviețuit - acesta este un avertisment pentru antisemiți. [...] Și există chiar și astfel de teorii conform cărora rabinii provoacă în mod intenționat pogromuri, în special pentru ca evreii să supraviețuiască unor astfel de pogromuri și apoi există o selecție naturală în rândul evreilor". Deputatul Grzegorz Braun l-a **amenințat pe** ministrul polonez al Sănătății, vorbind în Parlamentul polonez despre spânzurarea publică a acestuia. Comentatorul popular Stanisław Krajski a **făcut, de asemenea, speculații cu** privire la masoneria din Biserică, care este responsabilă pentru criză - teoria sa spune că limitarea numărului de persoane în biserici, măsură care a fost introdusă pentru a scădea posibilitatea de răspândire a infecției, este un act intenționat de distrugere a Bisericii Catolice.

Toate persoanele menționate mai sus au un impact semnificativ asupra dezbaterii publice din Polonia. Grzegorz Braun este un politician care este în prezent deputat și a fost foarte vizibil în timpul campaniei prezidențiale din 2015. La alegerile europarlamentare din 2019 a primit peste 33.000 de voturi, iar la alegerile naționale pentru Parlament, peste 31.000 de persoane l-au votat. Este membru al coaliției de partide de extremă dreapta Konfederacja (Confederația) împreună cu Janusz Korwin-Mikke. Konfederacja a obținut 6,81% din voturi la alegerile parlamentare din 2019 și a introdus 11 deputați în Parlament. Stanisław Krajski a fost comentator la principalul post de radio catolic polonez, Radio Maryja.

DISCURSUL INSTIGATOR LA URĂ ȚINTE PREDOMINANTE

Retrospectiv, incidentele xenofobe se concentrează asupra persoanelor sau grupurilor de persoane considerate "ceialți" - non-polonezi, asiatici, membri ai comunității LGBT, evrei etc. Criza coronavirusului are modele foarte asemănătoare cu izbucnirile anterioare de ură - împotriva imigranților în 2015 și împotriva membrilor comunității LGBT în timpul campaniei electorale din 2019. În plus, în cadrul fiecăruia dintre aceste episoade chinuite s-au întâlnit atitudini antisemite puternice.

O tendință foarte îngrijorătoare este popularitatea teoriilor conspiraționiste și a discursului de ură în rândul celebrităților și al personalităților publice, deoarece acestea provoacă comunități masive pe internet să creadă astfel de teorii și contribuie la răspândirea unor știri false periculoase. Aceste acțiuni sunt deosebit de periculoase, deoarece reprezintă o amenințare pentru sănătatea publică și pentru viața și bunăstarea oamenilor.

Atunci când analizăm discursul de ură care a fost declanșat de criza COVID-19, este important să subliniem faptul că agresiunile împotriva grupurilor erau destul de frecvente înainte de această criză medicală. Comunitatea evreiască a fost ținta propagandei antisemite, a discursului de ură și a teoriilor conspirației, iar acestea sunt narațiuni recurente în discursul extremei drepte din Polonia.

Evreii au fost descriși ca un grup de oameni care conspiră pentru a obține dominația și puterea asupra întregii lumi folosind virusul COVID-19 ca armă biologică sau prin vaccinuri obligatorii care conțin cipuri care controlează mințile oamenilor etc. Frecvent folosit este termenul depreciativ *parchy* - foarte insultător, o lozincă antisemită. Câteva exemple de astfel de discursuri instigatoare la ură pot fi găsite sub videoclipul postat pe Twitter, în care ambasadorul Israelului în Polonia a informat despre posibilitatea cetățenilor israelieni de a se întoarce în Israel (similar cu alte țări care își ajută cetățenii să se întoarcă acasă de la începutul pandemiei):

- *"Să nu ne mai vedem niciodată", - "Fie ca acesta să fie sfârșitul existenței voastre parazitare în Polonia",*
- *"Și totul s-ar putea rezolva de la sine. Uneori, chiar și un virus aduce avantaje măsurabile",*
- *"Corona (virusul) a făcut ceva bun", - "Lăsați-i să plece în sfârșit și să nu mai scuipe în mod constant în țara noastră - bilet dus", - "Să fie cât mai repede posibil, plecați naibii din Polonia", - "Dumnezeu să vă ajute, kikes nenorociți".*

Ura legată de Corona i-a afectat și pe refugiați/imigranți (sau pe cei percepuți ca făcând parte din acest grup), chiar dacă aceștia au locuit în Polonia pentru o perioadă de timp consistentă. Aceștia au fost de obicei descriși ca fiind murdari, nepăsători în ceea ce privește igiena și sănătatea și, prin urmare, reprezentând o amenințare la adresa siguranței polonezilor.

Ca o noutate, în timpul acestei crize, narațiunile de ură împotriva asiaticilor au atins un nivel ridicat de intensitate. Persoanele de origine asiatică au fost prezentate de autorii urii ca fiind purtătoare ale bolii ("chinezii sunt mai susceptibili decât albi"), alături de persoane de alte naționalități sau origini (ucraineni, persoane din Orientul Mijlociu).

Alte comentarii pline de ură de pe internet au susținut că comunitatea LGBT este cea mai afectată de coronavirus și, prin urmare, ar trebui să stea izolată de restul societății (ca exemplu: "virusul ăla e vina voastră", "Poponarii înseamnă boli, cine știe dacă nu cumva Coronavirusul în altă invenție de-a voastră", "Poponarii și poponăria lor - ca o consecință - boala SIDA. Mâncatul șobolanilor, pisicilor, câinilor, liliecilor etc. - ca o consecință CORONAVIRUS. [...] Cu alte cuvinte, histologia patologiei", "cerem penalizarea homosexualității și arestarea tuturor perversilor sexuali din LGBT din Polonia! Devianții constituie un mare pericol epidemiologic"). De obicei, aceștia erau numiți cu apelativul homofob "*poponari*".

Cele mai frecvente acțiuni împotriva "celorlalți", propuse de către cei care au pregătit campania de ură, au constat în deportarea persoanelor aparținând comunității evreiești sau a celor din Orientul Mijlociu și Ucraina. În ceea ce privește imigranții și refugiații, prezența, de asemenea, ca o amenințare la adresa comunității poloneze, închiderea granițelor a fost cea mai frecventă acțiune imediată pentru a limita efectele COVID-19. Aceste soluții radicale propuse de politicienii de extremă-dreapta și de susținătorii lor au venit mână în mână cu alte proclamații ideologice: Polonia cu polonezi, o singură religie (catolică) și lideri puternici.

REMEDIEREA DISCURSULUI INSTIGATOR LA URĂ. NARAȚIUNI ALTERNATIVE.

Există puține exemple de promovare eficientă a unor contra-narațiuni care să contracareze în mod specific discursul de ură legat de coronavirus.

Raportul "Virusul urii" realizat de Asociația "NEVER AGAIN" este un exemplu important în acest sens. Acesta conține numeroase descrieri ale discursului instigator la ură (online și în presa tradițională - inclusiv la televiziunea și radioul public), precum și agresiuni fizice, acte de discriminare în contextul coronavirusului, și a fost acoperit pe larg de presa poloneză și străină. Astfel de inițiative sunt eficiente, deoarece arată amploarea problemei, precum și "tendențele" predominante și pot contribui la crearea de noi instrumente care să combată discursul instigator la ură.

De asemenea, în timpul crizei, autoritățile medicale poloneze au promovat în mod activ informații verificate și științifice pentru a contracara numărul masiv de teorii ale conspirației (de exemplu, prin intermediul unor reclame speciale pe YouTube). Teoriile conspirației¹ ar trebui tratate la fel de periculos ca și discursul instigator la ură, deoarece reprezintă o amenințare semnificativă la adresa sănătății și a vieții umane. Singura modalitate de a le combate era să se facă referire la știință, chiar dacă aceste măsuri nu abordau în mod direct problema discursului instigator la ură.

Acțiunile proactive au fost îndeplinite și în cadrul platformelor de social media. În interviurile publicate în presa poloneză, directorul echipei de politici publice a Facebook pentru Polonia, Jakub Turowski, a declarat că platforma de socializare va contribui la contracararea teoriilor conspirației și a știrilor false. Potrivit acestuia, divizia poloneză a Facebook colaborează cu 60 de organizații diferite pentru a verifica informațiile și a combate știrile false. Aceștia i-au instruit pe administratorii grupurilor de pe Facebook cu privire la identificarea informațiilor false și raportarea acestora. În plus, utilizatorii pot primi informații verificate de la Organizația Mondială a Sănătății sau de la Ministerul Sănătății direct pe Facebook Messenger sau WhatsApp. Cu toate acestea, credibilitatea poziției Facebook a fost pusă sub semnul întrebării, deoarece unul dintre interviurile care prezintă politica de combatere a știrilor false a fost acordat site-ului wPolsce.pl, un portal asociat cu wPolityce.pl - un mediu cunoscut pentru conținutul plin de ură, homofob și xenofob.

¹ Potrivit cercetării efectuate în aprilie 2020 de Centrul pentru Studiul Democrației din cadrul Universității de Științe Sociale și Umaniste din Varșovia, 45% dintre polonezi cred în teoriile conspirației conform cărora "unele forțe sau țări străine au răspândit în mod intenționat coronavirusul" și doar 42% recunosc originea naturală a acestuia, confirmată de cunoștințele științifice.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Criza COVID-19 a reactivat narațiunile de ură împotriva grupurilor-țintă tradiționale - imigranți, evrei, comunitatea LGBT, persoane considerate "altele". Agresiunea împotriva persoanelor de origine asiatică a reprezentat noutatea perioadei monitorizate. Conduita de ură a fost adesea declanșată de discursuri de ură promovate de personalități publice - politicieni, celebrități, jurnaliști, preoți. Aceleași persoane joacă un rol important în răspândirea teoriilor conspirației.

Această criză medicală a confruntat societatea cu două provocări interconectate: discursul instigator la ură și știrile false. Discursul de ură și infracțiunile motivate de ură ar putea fi remediate dacă autoritățile statului ar aplica dispozițiile legale existente, cu sancțiuni clare pentru autorii de infracțiuni motivate de ură. Pe de altă parte, știrile false și teoriile conspirației ar putea fi combătute doar prin contribuția consecventă a profesioniștilor din domeniul medical, care ar trebui să își construiască argumentele doar pe baza cercetărilor științifice și a opiniilor bazate pe fapte.

ROMÂNIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ

Autor: Ionuț Codreanu

Asociația ActiveWatch

CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.

De la sfârșitul lunii februarie și până la sfârșitul lunii mai, criza coronavirusului a pus la încercare societatea românească, românii fiind expuși la diverse restricții, mesaje uneori confuze din partea oficialilor statului și știri alarmante din mass-media mainstream și din cadrul rețelelor de socializare. În acest context chinuit, incivilitatea și discursul de ură au crescut semnificativ împotriva "țapilor ispășitori" tradiționali, dar și a noilor "țapi ispășitori", care au fost prezentați și percepuți ca potențiale amenințări pentru sănătatea și securitatea publică.

La 16 martie 2020, România a intrat oficial în stare de urgență, dar indicii privind o creștere a discursului instigator la ură au devenit vizibile cu câteva săptămâni înainte. Rapoartele mediatice zilnice din Italia și Spania, care descriau agravarea crizei medicale COVID-19, au fost rapid legate de lucrătorii și rezidenții români care au fost și ei afectați și au decis să se întoarcă în România. Întrucât Italia, Spania și Regatul Unit au cele mai mari comunități românești din străinătate, dar și pentru că autoritățile române nu au o evidență clară a românilor care trăiesc în străinătate, s-au dezvoltat în mod natural narațiuni speculative. Românii reîntorși, care sunt asimilați diasporei românești, au fost supuși unor mesaje de incitare la ură care îi prezentau ca vectori de contaminare, dar și ca beneficiari nedemni ai sistemului medical și de asigurări sociale românesc. De asemenea, această narațiune a urii a dezvoltat conotații politice în rândul politicianilor și influencerilor care sunt critici la adresa actualului Guvern și a președintelui Klaus Iohannis.

Pe 11 martie, Victor Ciutacu, prezentator și gazdă în cadrul România TV (unul dintre cele mai populare canale naționale de știri) a postat pe blogul personal un mesaj plin de ură la adresa românilor reîntorși în țară, în care își exprima revolta și dezbinarea: "Eu nu vă urăsc. Sunteți prea mici pentru asta. Dar am resentimente față de voi! Din ficat, din călcâie, cu toată puterea mea. Și voi continua, fie că epidemia e la apogeu, fie că e abia la început. Ca să fiu solidar cu cei care au făcut bani și au obținut putere cu ajutorul vostru. Sunteți complici". În mesajul său, Ciutacu a criticat diaspora românească pentru orientarea sa politică, dar și pentru că profită de contribuabilii români.

Pe 12 martie, Cătălin Rădulescu (membru al PSD - Partidul Social Democrat și deputat în Parlament) a postat pe Facebook un **amplu și virulent mesaj** împotriva românilor care se întorc din zonele de carantină. În mesajul său, Rădulescu îi acuza pe românii din diaspora că sunt "purtători" de virus și "criminali", fiind o amenințare pentru rezidenții români. Rădulescu nu a ratat ocazia de a sancționa diaspora pentru că a votat actualul partid de guvernământ și președintele României, care, în opinia sa, sunt vinovați de criză. Din cauza comportamentului său plin de ură, Rădulescu a fost propus pentru **suspendare din SPD** pe **un an** chiar în aceeași zi de către conducerea locală a Partidului Social Democrat.

Câteva zile mai târziu, alte mesaje publice de ură au fost promovate de Mirel Palada, directorul unui important institut sociologic și fost consilier în cadrul Guvernului României în 2015. În două postări consecutive pe Facebook, Palada s-a **dezvăluit împotriva diasporei românești**, acuzând-o nu doar de posibila răspândire a coronavirusului, ci și de așa-zisa lor susținere politică a actualului Guvern: "Un număr mare de oameni din diaspora s-au întors în țară. Sute de mii de persoane. Poate chiar un milion. Încă nu știm exact câți. Încă îi numărăm. După ce au dat un [cuvânt jignitor] țării și locuitorilor ei, pe care îi consideră niște bătrâni încăpățânați și primitivi, acum dragostea pentru țară i-a lovit brusc, când situația a început să devină critică" (18 martie 2020). Mesajul său a fost în egală măsură supus criticilor și promovării în presa online. Pe 29 martie, Mirel Palada a postat un **alt mesaj plin de ură** la adresa diasporei românești, întrucât prezicea rezultate foarte sumbre privind întoarcerea românilor în țară: "Peste două luni, la sfârșitul lunii mai, când vom avea vreo zece mii de morți și sute de mii de bolnavi (...) Atunci vom vedea cum se schimbă opinia publică de la o extremă la alta. Atunci vom vedea emoțiile negative adresate diasporei care a adus virusul în țară."

Au blestemat țara. De asemenea, au criticat sistemul de sănătate și statul român. Iar acum, acasă, medicii nu mai sunt corupți, sunt buni. Spitalele din România nu mai sunt jalnice, sunt locul în care se străduiesc să-și salveze viața. În străinătate nu mai este raiul pe pământ, este locul din care fug. România nu mai este țara aia de rahat, este locul de refugiu, unde din păcate au adus ruina."

Aceste narațiuni de ură au trecut rapid de la dimensiunea medicală și politică la cea etnică, deoarece majoritatea românilor care se întorceau acasă erau percepuți ca membri ai comunității rome, care este descrisă pe scară largă și stereotipică ca fiind needucată și nedoritoare să adere la normele sociale și la măsurile de reținere. Astfel, discursul de ură ilegal a crescut semnificativ din cauza unor incidente petrecute în mai multe comunități segregate de romi din întreaga țară, incidente care au fost acoperite de mass-media națională și au devenit virale pe rețelele de socializare.

Pe 7 aprilie, Nicolae Bacalbașa, deputat din partea Partidului Social Democrat, a **postat pe pagina sa de Facebook** un mesaj plin de ură și înjositor la adresa comunității rome: "Ca să fie clar. Chinezii au luat virusul de la lilieci lor, noi îl vom lua de la ciorile noastre! #stayhome". Postarea rasistă nu mai este disponibilă pe pagina lui Bacalbașa, dar comportamentul său plin de ură a intrat în atenția Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării care, în cele din urmă, l-a sancționat cu o amendă administrativă de aproximativ 1.400 de euro pe 20 mai 2020.

Pe 10 aprilie, Vladimir Tismăneanu, un academician și intelectual român de profil, a postat un meme rasist care reprezenta un grup de ciori (o asociere degradantă foarte frecventă la adresa comunității rome) cu textul: "Aeroportul Tândărei. Toate zborurile sunt suspendate". Acest meme rasist a devenit viral la scurt timp după ce autoritățile române au decis, la 4 aprilie, să instaleze un blocaj total la Tândărei, un oraș din sud-estul României afectat de sărăcie și cu o comunitate consistentă de romi. **Derapajul rasist al lui Tismăneanu** a fost criticat în presa mainstream și de ONG-uri. La scurt timp după incident, el a eliminat meme-ul și a formulat scuze publice. Mai mult, trei săptămâni mai târziu, Tismăneanu a fost **sanționat** de Consiliul Național Împotriva Discriminării cu o amendă administrativă pentru promovarea mesajelor rasiste.

Până la jumătatea lunii aprilie, alte incidente violente care au avut loc în mai multe comunități de romi au fost mediatizate de presa națională și au contribuit la escaladarea discursului ilegal de ură. Majoritatea mesajelor de ură identificate, promovate de utilizatorii obișnuiți, foloseau expresii degradante și solicitau măsuri severe de reprimare a comunităților de romi (inclusiv utilizarea unor forțe militare și polițienești extreme). În timpul procesului de documentare cu privire la aceste incidente, 80 de comentarii de pe Facebook au fost raportate pentru promovarea discursului ilegal de ură (în special apeluri la acțiuni violente și la exterminare). Toate conținuturile raportate au fost eliminate pentru încălcarea standardelor comunitare ale Facebook.

În afară de membrii diasporei românești și ai comunității rome, alte ținte ale discursului instigator la ură, dar cu o incidență și o intensitate a tonului mai mică, au fost persoanele în vârstă și practicanții creștin-ortodocși. Marea majoritate a conținutului de ură a constat în expresii peiorative și înjositoare, care au fost abordate ca o sancțiune retorică a celor percepuți ca agenți de contaminare din cauza stilului lor de viață sau pentru că nu s-au conformat măsurilor de reprimare. Aceste narațiuni pline de ură care au vizat persoanele în vârstă (etichetate drept "dodoloaice") sau practicanții ortodocși (etichetați drept "pupători de moaște") au contribuit la un comportament online necivilizat și au perpetuat stereotipuri endemice în cadrul societății românești.

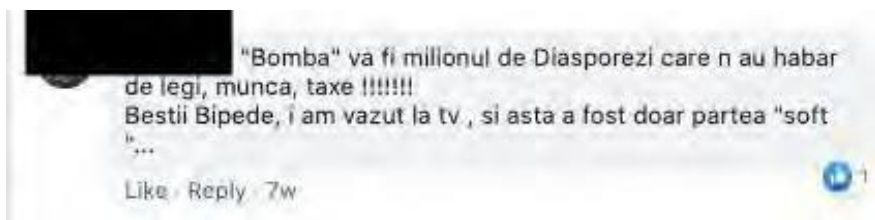
Deși starea de urgență a fost suspendată, criza medicală continuă în România, iar această agendă a urii ar putea cunoaște noi evoluții. Dintre țintele discursului instigator la ură enumerate mai sus, o atenție și o prudență deosebită ar trebui acordată diasporei românești, datorită conotațiilor politice și ideologice care ar putea fi reîncadrate în viitorul context electoral.

DISCURSUL INSTIGATOR LA URĂ ȚINTE PREDOMINANTE

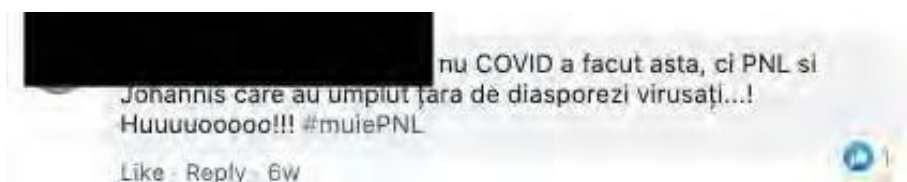
Evoluțiile crizei coronavirusului au declanșat difuzarea unor narațiuni de ură și teorii ale conspirației care au antagonizat diverse grupuri din societatea românească. Din cauza mesajelor oficiale contradictorii sau incoerente, precum și din cauza acoperirii excesive de către mass-media mainstream a persoanelor sau grupurilor care nu s-au conformat restricțiilor impuse de starea de urgență, percepția de insecuritate și necivilitate pe rețelele de socializare și pe alte platforme online a crescut exponențial. Această criză de urgență în domeniul sănătății a reactivat vechi temeri, stereotipuri și concepții greșite despre anumite grupuri, dar a dezvăluit noi narațiuni împotriva unor noi țapi ispășitori care, în mod tradițional, nu au fost supuși discursului de ură și atitudinilor discriminatorii. Mai mult, acest context chinuit a avut un efect catalitic asupra diverselor viziuni politice, culturale și sociale conflictuale care preexistau în societatea românească și care, în sfârșit, au întâlnit mediul propice pentru a se extinde și, în unele cazuri particulare, pentru a escalada.

Încă de la începutul crizei medicale, la sfârșitul lunii februarie, rapoartele ample privind gravitatea COVID-19 în alte țări europene au stârnit îngrijorări și critici cu privire la posibilitatea ca un număr semnificativ de români care muncesc sau trăiesc în străinătate să aleagă să se întoarcă în țara de origine. În acest context, diaspora românească a fost percepută ca un grup social distinct care ar beneficia pe nedrept de sprijinul guvernului român. Această disociere a fost implicată chiar și de noi denumiri precum "diasporezi" sau "diasporeni", care erau în principal peiorative prin asocierea directă cu etichete sau acțiuni negative.

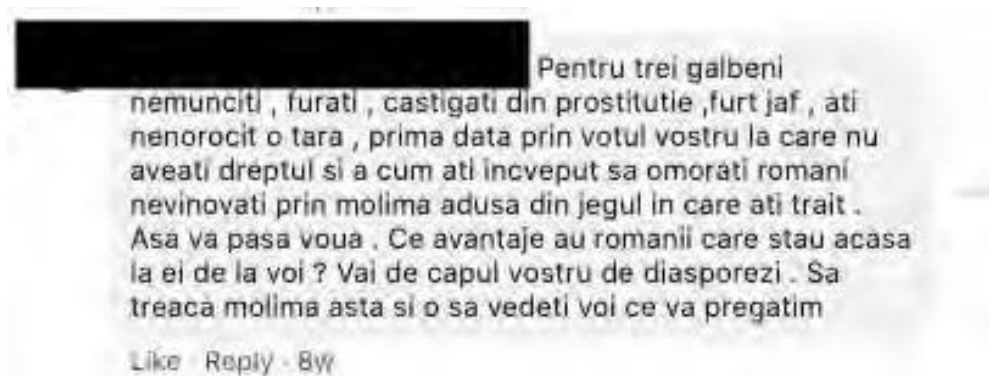

Cele mai frecvente etichete care au fost atașate diasporei românești îi menționau că fiind "lași", "purători de virus" sau pur și simplu "infecțați".

Este demn de remarcat faptul că problema diasporei a avut o conotație politică solidă, deoarece majoritatea mesajelor critice și pline de ură la adresa românilor repatriați îiu identificau, de asemenea, ca fiind electoratul de bază al actualului partid de guvernământ (Partidul Național Liberal - PNL) și al președintelui României, Klaus Iohannis, actori politici care sunt în mare parte criticați de partidele de opoziție și de alte organizații conservatoare naționale pentru promovarea unei agende antiromânești în beneficiul altor țări europene.

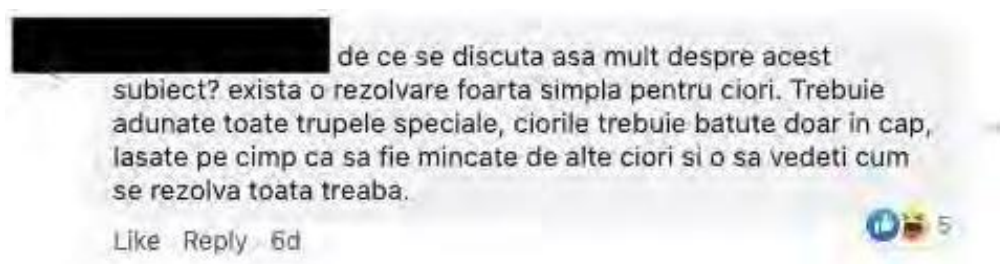
Astfel, cele mai multe mesaje pline de ură la adresa românilor din diaspora au sugerat că aceștia nu ar trebui să beneficieze de niciun fel de sprijin guvernamental, deoarece nu au contribuit la sistemul național de sănătate și, mai grav, au acționat în ultimii ani împotriva intereselor României.

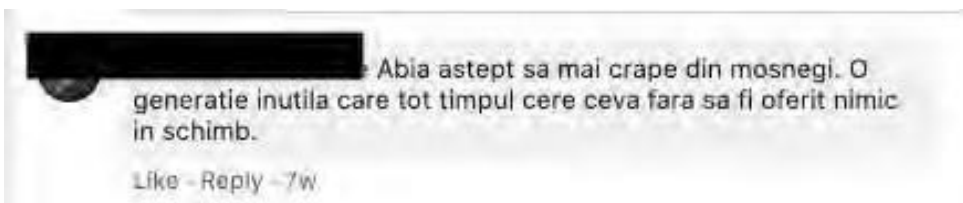
Pe lângă conotațiile politice, mesajele pline de ură au căpătat curând o nouă dimensiune etnică, deoarece românii care se întorceau în țară erau percepuți ca membri ai comunităților de romi, cărora li s-a reproșat în mod istoric că au afectat percepția României în celelalte state europene.

Astfel, o nouă etichetă a devenit mai vizibilă în cadrul mesajelor pline de ură, ca expresie a nemulțumirilor și a disocierii față de diaspora, dar și în cadrul membrilor autoprocamați ai diasporei. "Bombardierii", care sugerează caracteristici indezirabile precum lipsa de educație și de conformare socială, au fost, de asemenea, prezentați ca un pericol pentru securitatea socială și medicală a comunităților.

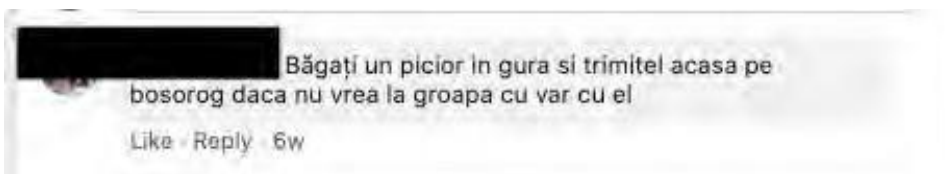
Pe măsură ce narațiunile au devenit mai etnice, discursul de ură a devenit mai violent împotriva "ciorilor" (etichetă peiorativă pentru comunitatea romă) și a "bombardierilor" care puneau în pericol potențialul măsurilor de siguranță ale guvernului pe întreg teritoriul României. Pentru această categorie de cetățeni "sălbatici" și "jegoși", cele mai frecvente acțiuni propuse se referă la reținerea forțată și la forței brutale dacă nu se conformează restricțiilor impuse de starea de urgență.

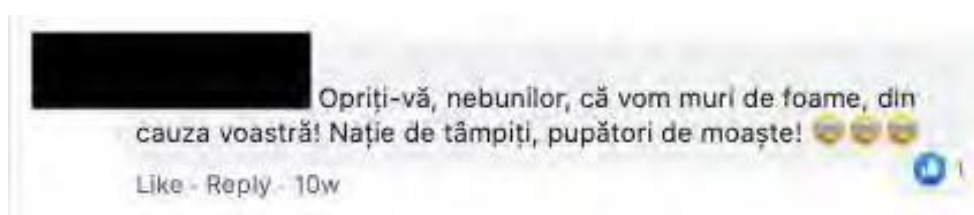
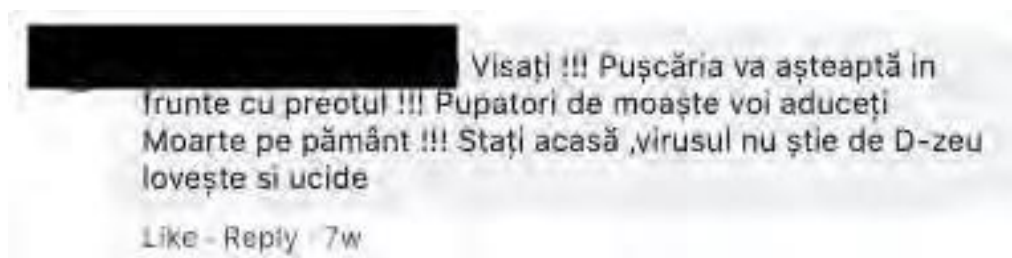
În afară de narațiunile de disociere care s-au dezvoltat împotriva diasporei românești sau a comunității rome, în timpul stării de urgență s-a observat o incidență ridicată a narațiunilor justițiare care vizau persoanele în vârstă sau practicanții ortodocși într-o manieră odioasă și înjositoare.

Ambele categorii au fost expuse în diferite materiale de presă pentru că nu au respectat măsurile impuse de autorități și au fost prezentate ca o amenințare la adresa siguranței publice în timpul acestei urgențe medicale.

Alături de denumirile peiorative pentru bătrâni ("moșnegi" sau "babe") și pentru creștin-ortodocși ("pupători de moaște"), cele mai frecvente etichete se refereau la "ignoranța" și "nesăbuița" lor percepută.

Deși mesajele pline de ură și necivilizate au fost mai puțin violente sau dăunătoare, aceste narațiuni au contribuit la crearea unui profil generic de țap ispășitor și au creat o atmosferă ostilă în timpul crizei.

Indiferent de țintele mesajelor de ură sau de intensitatea acestora, merită menționat faptul că întregul spectru de narațiuni a fost guvernat de dihotomia noi - ei, în care "noi" era perceput ca fiind supus, disciplinat, supus unor restricții severe și uneori discriminat de către stat, spre deosebire de "ei" care erau percepuți ca o amenințare atât pentru "noi", cât și pentru ei înșiși.

REMEDIEREA DISCURSULUI INSTIGATOR LA URĂ. NARAȚIUNI ALTERNATIVE

În timpul primului val al pandemiei COVID-19, au fost identificate foarte puține contra- narațiuni care să remedieze diversele narațiuni de ură din mass-media socială și online din România. Deși omânii care muncesc sau trăiesc în străinătate au fost supuși la multe narațiuni de ură, narațiunile de contracarare dezvoltate de persoane sau grupuri formale nu au reușit să schimbe discursul. Cele mai frecvente contra-mesaje care au abordat narațiunile în tendință împotriva diasporei românești au evocat mai ales contribuțiile consistente ale diasporei pentru sistemul economic și social românesc.

Pe 13 martie, un grup de 30 de grupuri civice și ONG-uri au emis o **scrisoare deschisă** către președintele României, Klaus Iohannis, în care solicitau măsuri urgente pentru repatrierea românilor care se confruntau cu dificultăți în alte țări afectate de COVID-19. În comunicatul lor, autorii au menționat totuși că "în mass-media mainstream din România, precum și pe rețelele de socializare, în ultima vreme s-au acutizat vocile radicalizate de ură față de românii din diaspora, cu mesaje despre cum "ne vor îmbolnăvi" sau vor "afecta resursele" dacă se vor întoarce în România. Deși autoritățile române au organizat misiuni speciale de repatriere pentru românii din diaspora, nu au existat declarații oficiale care să condamne mesajele de ură care îi vizau pe cei din diaspora.

În ceea ce privește comunitatea romă, care a fost, de asemenea, ținta unor narațiuni violente bazate pe ură în timpul crizei, narațiunile contracarate au fost promovate în principal de organizații și instituții care promovează drepturile omului. Pe 8 aprilie, de Ziua Internațională a Romilor, o platformă de ONG-uri a promovat un **mesaj de solidaritate** cu comunitățile de romi din România în contextul COVID-19.

Apelul la solidaritate a fost exprimat în special din cauza creșterii narațiunilor de învinovățire și umilire care vizau comunitățile de romi ca fiind un pericol medical și ca țapi ispășitori. În cadrul declarației, zece ONG-uri au cerut autorităților și jurnaliștilor români să dea dovadă de responsabilitate atunci când au de-a face cu comunitățile de romi, care sunt cele mai vulnerabile din societatea românească. O **altă scrisoare deschisă** susținută de o rețea de ONG-uri de romi și de ONG-uri pentru drepturile omului a declarat, la 12 mai, că comunitatea romă a fost țapul ispășitor al pandemiei și cerea sprijin instituțional în combaterea rasismului și a discursului instigator la ură, care au chinat mass-media mainstream și social media și au contribuit la acțiunile violente ale poliției în timpul izolării.

Reacții prompte și consistente au apărut după ce Vladimir Tismăneanu a postat un meme rasist pe contul său de Facebook. Comportamentul său a fost subiectul multor critici în presa mainstream, din partea activiștilor romi, dar a fost, de asemenea, sancționat public de instituții precum Institutul Ellie Wiesel.

Pe 25 aprilie într-un **interviu amplu** dedicat escaladării urii în timpul crizei COVID-19, Asztalos Csaba, președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, a declarat că "ura se răspândește mult mai rapid și mai intens decât coronavirusul".

Preocupările domnului Asztalos au fost susținute de numeroasele incidente motivate de ură care au făcut obiectul petițiilor primite de instituția sa în timpul crizei. La 20 mai 2020, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a emis un număr semnificativ de amenzi administrative pentru discriminare și rasism, cele mai multe dintre faptele sancționate vizând comunitatea romă.

Deși în timpul crizei COVID-19 nu au fost elaborate contra-narațiuni notabile, merită menționat faptul că rasismul instituțional și intelectual a făcut obiectul unor dezbateri semnificative la nivel național. În cadrul societății românești există narațiuni de ură persistente care au fost întărite în timpul crizei și care au fost aproape imposibil de demontat. În cele din urmă, transmiterea unor semnale de la nivel înalt, însoțită de sancționarea unor demnitari și personalități ar putea fi utilă pentru o dezbatere mai amplă și necesară în România cu privire la inechitate și rasism, fenomene care s-au adâncit în timpul acestei crize medicale.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Criza COVID-19 a declanșat și a consolidat narațiunile tradiționale de ură împotriva grupurilor naționale, cum ar fi romii, care au fost prezentați ca țapi ispășitori de către politicienii conservatori sau de către mass-media mainstream.

Criza sanitară a contribuit la radicalizarea politică și ideologică în mediile online și pe rețelele de socializare, românii care trăiesc și muncesc în străinătate fiind supuși unor narațiuni pline de ură și necivilizate. Aceste narațiuni au fost promovate de politicieni din opoziție sau influenceri critici la adresa actualului Guvern și ar putea fi reactivate în cadrul viitoarelor campanii electorale și instrumentalizate în contexte politice.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a sancționat cu prompt derapaje rasiste promovate de personalități publice. Cu toate acestea, aceste derapaje nu au fost sancționate sau temperate de alți oficiali de stat care ar fi trebuit să promoveze mesaje de coeziune, ca parte a gestionării crizei.

Având în vedere contextul național și internațional afectat atât de criza COVID-19, cât și de mișcările antirasiste, autoritățile române, oficialii statului și politicienii trebuie să abordeze subiecte sensibile și potențial nepopulare precum rasismul, discriminarea, inechitatea și discursul de ură sau crimele motivate de ură ca parte a agendei lor politice.

SLOVACIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ

Autori: *Andrea Cox, Martin Susol*
DigiQ

CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.

Criza pandemică a scos la iveală prejudecăți și stereotipuri sociale adânc înrădăcinate în societate și a confirmat încă o dată nivelurile scăzute de toleranță față de grupurile minoritare vulnerabile din Slovacia. Cei mai vizibili actori care au format discursul mass-media și al societății au fost politicienii, care au devenit principalii catalizatori ai acestor temeri, prejudecăți și stereotipuri din trecut. Principalul eveniment care a schimbat complet starea de spirit și discursul și a marcat intrarea pandemiei globale în societatea slovacă au fost alegerile parlamentare din Slovacia din ultimul weekend din februarie. Cei doi candidați principali, fostul prim-ministru Peter Pellegrini și actualul prim-ministru Igor Matovič, au creat principalele linii de demarcație în discursurile și narațiunile din societatea slovacă, deoarece ambii au folosit criza COVID-19 ca temă electorală.

În ciuda faptului că societatea slovacă a reacționat prompt la pandemia globală prin aplicarea și respectarea unor măsuri stricte de limitare, politicienii și-au construit retorica pe baza prejudecăților și stereotipurilor. În general, au existat două stereotipuri principale (narațiuni) care au generat discursuri de ură și mesaje violente prin intermediul mediului online:

- a) slovaci iresponsabili,
- b) romi neigienici.

Narațiunea reprezentată de termenul "slovaci iresponsabili" a fost creată imediat după ce primele persoane au fost infectate cu virusul COVID 19. Fostul prim-ministru Peter Pellegrini a fost cel care i-a atacat verbal pe acești oameni și i-a numit "cei care au jucat golf în Italia". Scopul era de a crea imaginea unui inamic public care răspândea virusul în Slovacia din cauza lăcomiei și ambiției percepute de a avea un stil de viață de lux în ciuda riscurilor pentru sănătate. Cea de-a doua piatră de temelie care a format narațiunea "dușmanului" a fost reprezentată de așa-numiții navetiști care trăiesc și locuiesc pe teritoriul țării noastre, dar călătoresc zilnic sau săptămânal pentru a lucra în țările vecine sau în străinătate mai îndepărtate. Discursul de ură, promovat ca o furie legitimă, a vizat, de asemenea, persoanele care au ignorat noile reguli, nu au respectat carantina, nu au purtat măști de protecție sau și-au ascuns istoricul călătoriilor (călătoriile fiind una dintre pietrele de temelie a anamnezei care a decis dacă o persoană trebuia să fie testată pentru coronavirus sau nu). Un motiv comun pentru discursul de ură a fost teama de răspândirea virusului în zonele neinfectate ale țării. Această teamă a fost exacerbată de informațiile continue privind evoluția pandemiei în alte țări, în special în Italia și Spania, cu accent pe creșterea zilnică a numărului de pacienți infectați și de victime ale virusului.

Cea de-a doua poveste s-a răspândit imediat după primul COVID - 19 cazuri în așezările de romi. Această narațiune a fost promovată de diverși actori, inclusiv de extremiști și de presa alternativă, spre deosebire de narațiunea "slovaci iresponsabili", promovată în principal de politicienii tradiționali.

Romii au fost descriși ca fiind paraziți, șobolani, diverse specii de insecte și animale. Multe comentarii au inclus apeluri la violență, împușcături, evacuări, luarea copiilor lor de către stat sau nivelarea așezărilor. Furia a fost stârnită atunci când așezările de romi aflate în carantină au primit ajutor din partea unor companii private și a unor voluntari sub forma unor livrări de produse alimentare și de igienă de bază. Au fost distribuite diverse farse și dezinformări despre beneficiile sociale ridicate pe care locuitorii acestor așezări le-ar fi primit, despre aversiunea lor față de muncă și tendința de a fura, răspândite prin intermediul rețelelor sociale. Utilizarea vinovăției colective a început să apară din nou în multe contribuții, ceea ce poate avea consecințe grave pentru coexistența locuitorilor acestor așezări cu societatea majoritară. Cele mai multe comentarii pline de ură au apărut pe Facebook.

DISCURSUL INSTIGATOR LA URĂ ȚINTE PREDOMINANTE

În timpul pandemiei, în societatea slovacă au apărut diverse stereotipuri și prejudecăți.

Toate acestea au fost asociate în principal cu două grupuri de persoane care au fost prezentate ca amenințări la adresa siguranței și sănătății publice și ca potențiali catalizatori ai bolii.

Atenția oamenilor din Slovacia și, prin urmare, ținta discursului instigator la ură, s-a mutat către cei care, din cauza modului lor de viață, se confruntă cu un risc crescut de a fi infectați cu virusul. Majoritatea discursurilor de ură privind Covid-19 vizează în prezent comunitățile excluse din punct de vedere social și grupul etnic rom.

Cea mai mare creștere a discursului instigator la ură a fost înregistrată la adresa minorității rome, deoarece mass-media a relatat despre răspândirea bolii în așezările de romi și despre carantina impusă în unele așezări. Postările și comentariile cu discurs de ură au fost legate în principal de testarea gratuită a locuitorilor din așezările de romi și de furnizarea gratuită de alimente și produse igienice de către companii private și organizații non-profit, precum și de stilul de viață general perceput al membrilor din așezările de romi.

Co by chceli ked sa im nepaci nech nejedia vsetko maju zadarmo a este si budu vyberat? Zeru prasacie hlavy chvosty a zrazu by chceli co pecene holuby ? Ved nech si ich idu nachytat haved jedna

Traducere: "Ce ar vrea ei? Dacă nu le place, să nu mănânce. Primesc totul pe gratis și totuși vor să aibă de ales? Mănâncă capete de porc, cozi și dintr-o dată ar vrea porumbei copti. Sunt bineveniți să se ducă și să îi ia. Sunt doar niște paraziți".

Nič by som im nedal zavrel by som ich tam a hodil bombu a hned by bola štátna kasa naplnená. Potkany pojebane majú vsetko zadarmo zas nám čo dá štát.

Traducere: "Nu le-aș da nimic. I-aș închide înăuntru, aș arunca o bombă acolo și imediat am avea conturile statului (trezoreria) pline. Șobolanii naibii, au totul gratis. Și nouă ce ne va da statul?"

Čierne hovno 🐷 bude vždy len čierne hovno

Traducere: "Rahatul negru va rămâne rahat negru."

STRIELÁĽ PRI UTEKU !!!!!

Traducere: "Împușcă-i când fug!!!!!"

Robert Fico, președintele celui mai puternic partid de opoziție, SMER-SD, a profitat de această situație și a pledat împotriva testării gratuite în așezările sărace de romi. În cadrul mai multor conferințe de presă, el l-a numit pe actualul prim-ministru, Igor Matovič, un prim-ministru al romilor sau al țiganilor.

"Este un prim-ministru al romilor, prim-ministru al țiganilor, nu-i pasă de nimeni altcineva. Ar lua o sobă de camping și le-ar face micul dejun", a adăugat el, precizând că "romii sunt o parte vastă a partidului [premierului]". - Robert Fico, în timpul unei conferințe de presă la 30 aprilie 2020

De asemenea, Robert Fico a generat o atmosferă de ură prin afirmații false care încadrau ajutorul guvernamental acordat așezărilor de romi în juxtapunere cu ignorarea de către guvern a problemelor și situației bătrânilor care trăiesc în centrele/casele de bătrâni, unde, în unele cazuri, a fost confirmat coronavirusul.

În plus, deoarece în unele așezări de romi au fost aplicate operațiuni de carantină, partidul politic neofascist LSNS a speculat situația. Partidul a persistat cu declarațiile sale ofensatoare obișnuite și a etichetat populația romă ca fiind cei care sunt "paraziți" și "cerșetori". Postările publice despre ajutorul de stat inadecvat și protecția excesivă a acestor așezări împotriva riscului de infectare și de răspândire a pandemiei au început să se târască prin rețelele sociale, în special pe profilurile FB ale reprezentanților individuali ai acestui partid. Sub postările reprezentanților partidului, a existat o cantitate consistentă de contribuții pline de ură care îi atacă pe locuitorii din așezările de romi. Majoritatea mesajelor de ură constau în acuzații dezumanizante și îndemnuri la împușcarea sau rănirea unor persoane sau comunități de romi. Au existat chiar cazuri în care ONG-urile au fost nevoite să își șteargă postările de pe FB despre ajutorarea acestor așezări, având în vedere că comentariile de sub aceste postări erau pline de discursuri de ură.

"O așezare din Krompachy este în carantină. Sunt prezenți o mulțime de soldați și polițiști. În ciuda acestui fapt, concetățenii noștri responsabili au găsit căile lor cum să scape și chiar și astăzi au reușit (poate ca protest) să dea foc la pădure... Așteptați până când zeci sau poate sute de așezări vor trebui să fie puse în carantină. Noi, cei din partea de est a Slovaciei, ne vom bucura din plin de o problemă alimentată cu miliarde [de euro] de către toate guvernele. De asemenea, aici, în est, oamenii l-au votat în mare parte pe Matovic, așa că se poate doar presupune că totul se termină cu bine în cele din urmă, nu-i așa?". - Milan Mazurek, LSNS, profilul oficial de Facebook.

Această criză nu a fost folosită și abuzată doar de diverși actori politici, de mișcările de extremă dreapta, ci și de diverse site-uri de știri conspiraționiste și de mass-media alternativă. În cadrul acestor grupuri, au apărut două scenarii recurente (care sunt încă active în mass-media alternativă). Primul critică lipsa de sprijin și de solidaritate a Uniunii Europene, iar cel de-al doilea speculează asupra originii pandemiei.

Narațiunile eurosceptice promovate de mass-media alternativă au fost construite în mare parte pe dezinformări și argumente false, sugerând eșecul Uniunii Europene, deoarece se presupune că aceasta nu a reușit să sprijine țările membre. Răspândirea de știri înșelătoare și tendențioase a dat societății slovace impresia că Uniunea Europeană nu a reușit să ajute țările afectate și că cea mai mare parte a ajutorului a venit din partea Rusiei și a Chinei. Din nefericire, aceste încercări de a influența societatea au avut succes și, conform ultimului sondaj Covid-19, majoritatea slovacilor sunt de acord cu aceste afirmații. Potrivit sondajului de opinie publică realizat de agenția Focus (2020) în ultimul weekend din martie 2020, doar 22% dintre slovaci credeau că UE ajută Slovacia în lupta împotriva COVID - 19, 25% dintre slovaci credeau că Rusia îi ajută, iar peste 67% dintre slovaci credeau că China îi ajută în lupta împotriva acestei pandemii globale.

Al doilea scenariu, cel mai vizibil, care a apărut în timpul carantinei a fost cel al speculațiilor privind originea virusului. Acesta se baza pe ipoteza că virusul a fost răspândit la comanda elitelor mondiale pentru a controla și influența mediul global în scopurile lor. Se presupunea că virusul a fost creat pentru a decima populația europeană (sau mondială) sau ca pretext pentru a vaccina întreaga omenire, fie pentru a crește profiturile companiilor farmaceutice, fie pentru a insera cipuri electronice în populația mondială care să faciliteze manipularea și controlul acesteia. În declarațiile sale publice, președintele partidului extremist LSNS, Marián Kotleba, a început să folosească sintagma "Proiectul Covid" ca mijloc de a întări dimensiunea conspiraționistă a crizei. Mai multe teorii ale conspirației s-au întrepătruns, combinând vechile narațiuni despre organizațiile evreiești care complotază în secret pentru a manipula oamenii cu teoriile privind vaccinarea folosită de fapt pentru a planta cipuri electronice în corpurile oamenilor, astfel încât mișcările acestora să fie urmărite și controlate prin intermediul rețelelor 5G. Discursul de ură din cadrul acestor postări conspiraționiste a fost îndreptat în special împotriva evreilor, a liberalilor și a politicienilor (atât interni, cât și internaționali). Aceste teorii ale conspirației au fost promovate de o anumită parte a reprezentanților așa-numitei scene alternative apropiate de ezoterism, dar și, sporadic, de personalități cunoscute din showbiz, artă sau cultură (în afară de site-urile conspiraționiste și de reprezentanții extremei drepte). Chiar dacă aceste cazuri au fost izolate, impactul lor asupra populației din Slovacia nu trebuie neglijat, ținând cont de faptul că persoanele care au transmis aceste mesaje erau personalități publice.

Al doilea cel mai vizat grup de persoane considerate a fi o amenințare a fost cel al "migranților" care muncesc, persoanele care locuiesc în apropierea granițelor Slovaciei sau cei care lucrează în Slovacia, dar locuiesc în Ungaria, Austria sau Republica Cehă. Aceste grupuri au fost acuzate de politicieni că sunt lacomi, nesimțți și iresponsabili față de publicul slovac. Primul ministru Igor Matovič a folosit în mod public termeni depreciativi precum "colportori" împotriva celor pe care i- a prezentat ca fiind iresponsabili și ca agenți de răspândire a virusului.

Ultimul grup, dar totuși acuzat cu tărie de a fi o amenințare la adresa sănătății publice, erau pensionarii și bătrânii, grupul cel mai vulnerabil la infecție. Aceștia au fost acuzați că s-au expus virusului pentru că nu au respectat anumite legi și norme publicate de guvern.

În timpul procesului de documentare a incidentelor motivate de ură, 101 comentarii de pe Facebook au fost raportate pentru promovarea discursului ilegal de ură (în special incitare la ură). 88% din conținutul raportat a fost eliminat pentru încălcarea standardelor comunitare Facebook.

REMEDIEREA DISCURSULUI INSTIGATOR LA URĂ. NARAȚIUNI ALTERNATIVE

Apariția unei pandemii și răspândirea discursului instigator la ură sau a teoriilor conspirației au stimulat, de asemenea, apariția unor contra- narațiuni care să abordeze situația. Aceste narațiuni contrare au avut ca scop informarea, explicarea și plasarea în contextul potrivit a informațiilor privind COVID-19 și a măsurilor de însoțire a pandemiei.

Aceste contra- narațiuni au apărut la toate nivelurile administrației publice, de la guvernul național, până la consiliile municipale. Au fost implicate, de asemenea, mai multe companii private, ONG-uri, asociații civice și diverși activiști sau voluntari. În cea mai mare parte, organizațiile societății civile au luat inițiativa pentru a îndrepta prejudecățile și stereotipurile care au contribuit la diversele narațiuni de ură. Aceste inițiative au fost reactive și nu proactive.

Principalul canal oficial de contracarare a relatărilor a fost un site web creat de Guvernul Republicii Slovace <https://korona.gov.sk>². Organizațiile societății civile au utilizat un portal web pentru a informa publicul larg cu privire la evoluțiile COVID-19 și pentru a-și promova activitatea și eforturile de limitare a efectelor pandemiei.³ Chiar și diverse municipalități și companii de asigurări de sănătate au furnizat informații oficiale despre boală pentru publicul slovac, în scopul de a combate și de a demitiza miturile.⁴

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Societatea slovacă și politicienii săi au reacționat imediat după apariția primelor cazuri COVID-19.

În ochii prim-ministrului, slovacii erau cea mai responsabilă națiune de pe Pământ, luând măsuri stricte pentru a combate pandemia. Cu toate acestea, această imagine de sine pozitivă a pregătit, de asemenea, calea pentru construirea unei imagini negative față de grupurile cele mai vulnerabile din societate.

Următoarele recomandări pot fi aplicate atât online, cât și offline de către principalii actori care au puterea de a schimba narațiunile și de a influența comportamentul:

- a) actorii statali/juridici nu ar trebui să își decline responsabilitatea de a combate discursul instigator la ură și infracțiunile motivate de ură asociate cu COVID-19 și să se bazeze doar pe platformele online și pe inițiativele civice pentru a prelua inițiativa.
- b) nu folosiți terminologia rasistă/de ură pentru a lega COVID-19 de vreo etnie, naționalitate sau locație specifică.
- c) reformulați discursul de ură cu emoții și fapte pozitive.

2 De asemenea, anumite ministere și-au folosit site-urile web pentru a face lumină asupra faptelor și miturilor, de exemplu **Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale** din Republica Slovacă.

3 Mai multe la link-ul web: <https://mimovladky.sk/2020/04/myty-o-koronaviruse-co-nam-o-viruse-povedali-ale-nie-je-to-pravda/>

4 Mai multe informații la link-ul web (regiuni): Pagina web a regiunii Zilina [https://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/zahranicne-vztahy/2020/who_myth_bust-](https://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/zahranicne-vztahy/2020/who_myth_bust-er_15stran_rhn.pdf)

[er_15stran_rhn.pdf](https://www.tsk.sk/koronavirus-dolezite-informacie.html?page_id=705040), paginaweb a regiunii Trencin: https://www.tsk.sk/koronavirus-dolezite-informacie.html?page_id=705040, paginaweb a regiunii Bratislava <https://bratislavskykraj.sk/myty-a-fakty/>, precum și orașe individuale, cum ar fi Poprad - <https://www.facebook.com/poprad.eu/posts/30551818280101192511/>. Casele de asigurări de sănătate și furnizorii de servicii medicale: <https://www.dovera.sk/aktuality/4003-koronavirus-zakladom-je-infor-movanost-a-dodrziavanie-hygieny> sau <https://www.procare.sk/koronavirus/>

SPANIA - CRIZA COVID-19 ȘI DISCURSUL DE URĂ

Autor: Valentin Gonzalez

Mișcarea împotriva intoleranței

CONTEXT NAȚIONAL. EVENIMENTE DECLANȘATOARE.

Apariția pandemiei a avut un dublu impact asupra fenomenului discursului instigator la ură. Conceptul în sine a suferit diverse mutații, în special în contextul politic spaniol chinuit. Au apărut noi ținte, cum ar fi persoanele în vârstă și profesioniștii din domeniul sănătății.

Traducere: "Departamentul de poliție avertizează că trimiterea de mesaje anonime sau hărțuirea personalului sanitar sau al supermarketurilor este o infracțiune motivată de ură"

Mai mult, lupta împotriva discursului instigator la ură a fost politizată și folosită în mod abuziv de către oficialii guvernamentali ca una dintre strategiile de limitare a criticilor publice față de măsurile de limitare, dar și pentru a cenzura sau minimiza opoziția politică. Astfel, alimentată de cele mai critice momente ale crizei medicale, Spania a fost, de asemenea, scena unor dezbateri ideologice și conceptuale care au testat limitele fine dintre libertatea de exprimare, discursul de ură și critica legitimă în sfera publică.

În afară de lupta politică și ideologică, mesaje xenofobe, antiromânești și antisemite au devenit virale pe diferite platforme de comunicare sau de socializare.

Narațiunile xenofobe au fost dezvoltate mai ales împotriva persoanelor de origine orientală, care au fost asociate cu originea virusului, dar și împotriva imigranților, care au fost acuzați că au beneficiat de o mare parte din resursele sociale și de sănătate spaniole. Comunitatea romă a fost prezentată ca fiind cea care propagă virusul, în timp ce comunitatea evreiască a fost asociată în mod fals cu teoriile conspirației privind originea virusului.

În februarie 2020, un consilier al partidului de extremă dreapta VOX a postat pe Twitter un **mesaj ofensator** la adresa comunității chineze: "De parcă noi suntem cei care mâncăm supă de liliac", "Turiștii chinezi sunt transmitători ai bolii". Deși Vidal este un politician mai puțin cunoscut, din cauza poziției sale (consilier în cadrul capitalei Spaniei pentru partidul de opoziție), mesajul său a avut un mare impact și a fost supus multor critici.

În martie 2020, un funcționar public din cadrul municipalității din Sevilla a cerut o **acțiune militară împotriva** comunității de romi care locuiește într-un cartier sărac al orașului și a sugerat că răspândirea COVID-19 are legătură cu această comunitate.

Oficialul de stat și-a rectificat declarația chiar în aceeași zi, ca urmare a unei **potențiale anchete penale** împotriva sa pe motiv de crimă motivată de ură.

La Guardia Civil traslada al juzgado un posible delito de odio del alcalde de Santoña por vincular Covid-19 y gitanos

Una asociación denunció a Sergio Abascal ante el instituto armado por decir en la radio que cinco de los seis muertos por el virus pertenecían al "colectivo gitano"

Una veintena de familias de Santoña afectadas están en confinamiento forzoso

Traducere: "Raportul Gărzii Civile către Procuratură - posibilă infracțiune motivată de ură a primarului din Santoña pentru asocierea Covid-19 cu țiganii."

În plus, noi grupuri și regiuni administrative întregi au devenit ținte ale discursului instigator la ură. Au fost găsite online mesaje naționaliste agresive care indicau orașe, regiuni sau țări ca fiind la originea problemei sanitare, precum și mesaje care stigmatizau profesii întregi aflate în prima linie (lucrători din domeniul sănătății, lucrători din sectorul alimentar și alte grupuri). Discursul de ură motivat ideologic⁵ a fost observat în relația cu persoanele în vârstă, precum și în cadrul entităților naționaliste și pro-independență care considerau că "Spania" este de vină pentru criza medicală (mesaje bazate pe hispanofobie)

În timpul crizei COVID-19, propaganda pro-independență⁶ a folosit criza medicală ca pretext pentru a-și promova agenda politică și ideologică.

Pe 15 martie, Clara Ponsati, fost membru al guvernului catalan și actual membru al Parlamentului European, a evocat public "De la Madrid la Rai", un slogan publicitar folosit cu ani în urmă pentru a promova turismul în Madrid.

⁵ Pentru a aborda în mod eficient discursul instigator la ură, este important să îl încadrăm în definiția și dispozițiile legale, cum ar fi articolele 22.4 și 510 din Codul penal. Ambele cuprind "ideologia" ca circumstanță agravantă și ca categorie de protecție împotriva discursului instigator la ură. Deși definiția Consiliului Europei nu o menționează în mod explicit, ea trebuie interpretată ca atare, deoarece definiția include o clauză Numerus Apertus, așa o consideră instanțele noastre și, desigur, ar intra în categoria altor forme de intoleranță.

⁶ În propaganda pro-independență, stigmatizarea "spaniolilor" este promovată folosind prejudecăți ancestrale legate de ideea de spaniolitate. În contextul politic actual legat de disputa pentru independență, prejudecata este că Spania este prin natura sa predispusă la fascism, astfel încât catalanii pot fi liberi doar dacă devin independenți.

- DIRECTO** PSOE y Podemos se contradicen en la derogación de la reforma laboral pactada con EH Bildu
- DIRECTO** La mascarilla es también obligatoria para todos los viajeros en autobús, tren, avión y barco

La exconsellera Clara Ponsatí se mofa de las muertes por coronavirus en la capital: "De Madrid al cielo"

10 MINUTOS 15.03.2020 - 16:26H

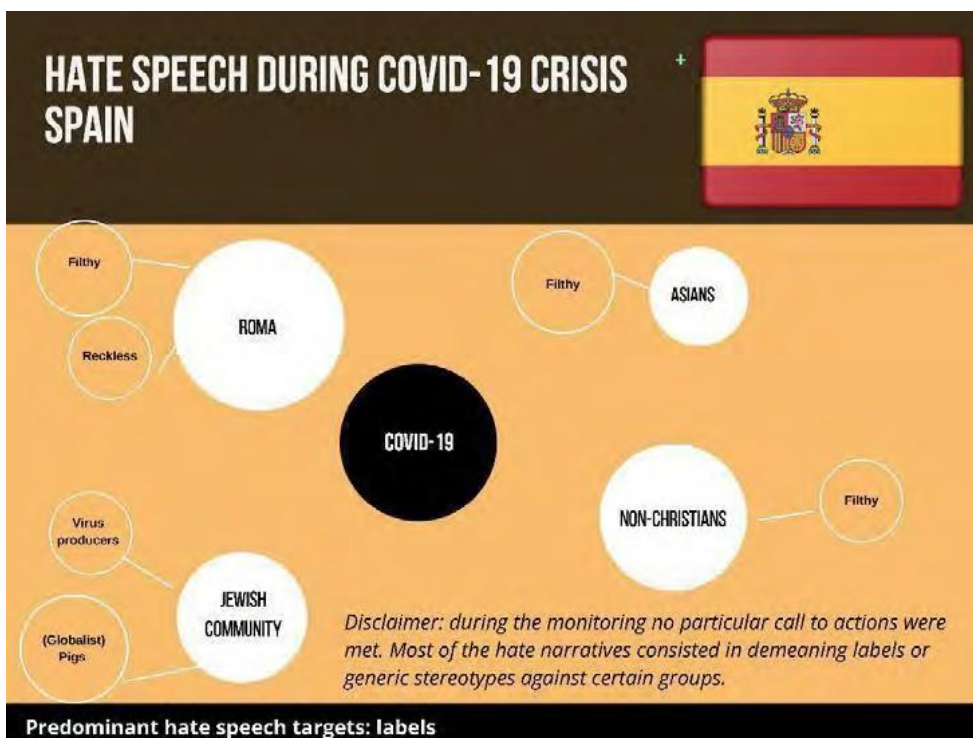
- Así te contamos en directo la última hora sobre el coronavirus.
- Mapa del coronavirus en España: contagiados y fallecidos.

Mesajul ei hispanofob a fost lansat într-un moment tensionat, în care rata mortalității începea să fie foarte mare la Madrid. Ea a folosit sloganul pentru a face aluzie la moartea oamenilor din Madrid, ridiculizând durerea acestora. Mesajul ei a fost o referire implicită la percepția de incapacitate și proastă gestionare atribuită administrației spaniole, o prejudecată comună printre hispanofobi.

The image shows a screenshot of a news article from 'el Periódico' with the headline 'Canadell: "España es paro y muerte; Catalunya, vida y futuro"'. Below the article is a tweet from Joan Canadell (@jcanadell) that reads: 'Españoles fijaros en la diferencia de un cierre 2 semanas antes. Hacer caso a @QuimTorra1Pla hubiera supuesto parecernos a Grecia, una centena parte de contagios y muerte. Catalunya independiente hubiera salvado miles de vidas...España es paro y muerte, catalunya vida y futuro'.

În aceeași perioadă, Joan Canadell, președintele Camerei de Comerț din Catalonia, a postat pe Twitter un mesaj foarte controversat: "Spania este moarte și șomaj, Catalonia este viitor și viață". Canadell a considerat că într-o regiune catalană independentă impactul coronavirusului ar fi fost mai puțin grav, transformând Spania în țapul ispășitor pentru problemele Cataloniei.

DISCURSUL INSTIGATOR LA URĂ ȚINTE PREDOMINANTE

Discursul instigator la ură online⁷ a vizat în mod tradițional migranții, romii, minoritățile religioase și persoanele LGTB. Acesta se bazează pe prejudecăți pentru a lega toate aceste categorii de criminalitate, de prăbușirea serviciilor sociale, de ajutor preferențial față de spanioli, iar în cazul musulmanilor pentru a-i lega de terorism. Deoarece discursul instigator la ură este prezent mai ales în mediile sociale, în timpul crizei medicale tendințele nu s-au schimbat semnificativ.

Această secțiune include câteva mostre de mesaje de ură găsite pe rețelele de socializare, care pot fi considerate ca arhetipuri ale modului în care pandemia a influențat discursul de ură care vizează grupurile tradiționale.

Un exemplu este tweet-ul care reunește diferite forme de ură (homofobie, xenofobie și intoleranță politică) în contextul fundamentalismului catolic.

⁷ Cu toate acestea, apariția discursului instigator la ură în cadrul mass-mediei mainstream este relativ scăzută: actualizarea Codului Penal în 2015, acțiunile judiciare și, probabil, un nivel bun de consens social împotriva acestuia au făcut ca discursul instigator la ură să nu treacă de bariera mass-mediei mainstream și să fie deviat către rețelele sociale și site-urile create ad-hoc pentru diseminarea acestuia.

Traducere: "Nu mă voi vaccina singur. Coronavirusul este o pedeapsă divină adusă de Iisus pentru a ucide roșii, pozonari și peruani. Nu voi lua parte la această distrugere a mântuirii catolicismului. Trăiască Dumnezeu, trăiască Isus, trăiască Fecioara Maria și trăiască Spania"

Similar statutului de mai sus, un alt mesaj îi atribuie lui Dumnezeu voința de a extermina chinezii

Traducere: "Mi se pare patetic că "Hormiguero" (un program de televiziune foarte popular) ar angaja o chinezoaică, în condițiile în care trăim. Ieși de acolo, virus chinezesc (cu referire la fată).

Traducere: "Coronavirusul este o pedeapsă divină împotriva populației chineze, deoarece sunt sălbatici șiucid ființe vii precum câini, pisici, elefanți și lilieci. Dumnezeu nu vrea ca chinezii să fie în viață din cauza durerii pe care o fac acestei lumi"

Comunitatea romă

În mod tradițional, discursul instigator la ură bazat pe românofobie s-a axat în principal pe următoarele prejudecăți: comportament și tendințe infracționale, incapacitatea de a respecta regulile, inadaptare socială din cauza originii etnice, dependență totală de beneficiile sociale. În Spania, utilizarea cuvântului "țigan" este încă contestată pentru conotația sa negativă, deoarece unii romi se autoidentifică drept țigani. Cu toate acestea, există și alte expresii rasiste, cum ar fi "calorro", și foarte des cuvântul "țigan" este folosit ca o insultă, însemnând murdar sau leneș.

În timpul pandemiei, diverse instituții media au folosit referințe etnice atunci când au prezentat știri negative despre comunități sau persoane care nu respectau regulile de izolare.

Traducere: "Zeci de țigani evită starea de alarmă și au organizat o petrecere în parc"

Antisemitism

În timpul crizei COVID-19, frecvența mesajelor antisemite a scăzut pe rețelele de socializare și s-a pus accentul pe conflictele din Orientul Mijlociu, care anterior declanșau narațiuni antisemite masive.

Chiar și așa, comunitatea evreiască a fost asociată cu apariția coronavirusului în cadrul unor teorii complexe ale conspirației. Aceste teorii ale conspirației sugerează că pandemia nu a fost un accident și că toate evenimentele sunt controlate de elita evreiască.

Traducere #1 - A sosit trădătorul și a apărut virusul. Comunismul social servește noii ordini mondiale și evreilor. Acest lucru a fost planificat și nu a fost accidental. Ticăloși criminali.

Traducere #2 - Atenție, Spania, globaliștii și francmasonii evrei au găsit un nou cont pentru virus. Schimbările climatice. Vina este a noastră. Ploaia de-o viață s-a întors de când au încetat să mai stropească cerul. Porci globaliști

Traducere și context: "Ar trebui să oprim acest lucru sau în mai puțin de "400 de ani" nu vom mai avea victime ale Holocaustului." Acest mesaj de discreditare este legat de știrea privind moartea unui supraviețuitor al Holocaustului din cauza COVID-19.

REMEDIEREA DISCURSULUI INSTIGATOR LA URĂ. NARAȚIUNI ALTERNATIVE

Retrospectiv, unul dintre cele mai dureroase aspecte ale pandemiei a fost escaladarea confruntării legitime dintre partidele democratice. Incitarea la ură bazată pe ideologie a crescut semnificativ, în ciuda faptului că aceste manifestări fac obiectul codului penal și sunt considerate circumstanțe agravante. Ca urmare a acestui discurs de ură ideologică, au avut loc episoade de violență politică de mică intensitate.

Potrivit diverselor entități care au încercat să reducă ostilitatea generală, confruntarea politică din timpul crizei COVID-19 a atins niveluri de intensitate similare cu cele din timpul războiului civil spaniol (1936 - 1939). *Movimiento Contra la Intolerancia* și alte organizații **au reacționat** împotriva acestei narațiuni, încercând să promoveze un discurs alternativ, bazat pe principiile democratice, pentru a evita evenimentele dramatice.

În cele din urmă, narațiunile ageiste care au vizat persoanele în vârstă au contribuit la o dezbateră generală în cadrul societății. Diferitele **plângeri** formulate de ONG-uri împotriva textelor și reglementărilor discriminatorii în detrimentul populației vârstnice au avut un impact asupra mass-media și, prin urmare, au contribuit la contracararea acestor narațiuni de ură.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Merită menționat faptul că, în timpul pandemiei, Parlamentul a modificat Legea națională de protecție a copilului într-un mod care va reflecta și prevederile articolelor 22.4 și 510 din Legea penală națională și care va oferi mai multă protecție pentru două noi grupuri sociale. Astfel, actualizarea legislativă va permite urmărirea penală a unor fapte penale precum instigarea la ură pe motive de vârstă (ageism) și aporofobia - ură motivată împotriva persoanelor aflate în situații de sărăcie extremă.

În urma unor acțiuni consistente de sensibilizare desfășurate de diverse ONG-uri, inclusiv MCI, recomandarea a fost pusă în aplicare și poate fi considerată o consecință pozitivă a crizei.

Odată cu sosirea fazei de deescaladare a pandemiei și cu sfârșitul stării de alarmă, agresivitatea discursivă pare să fi scăzut. Este extrem de important ca Ministerul de Interne să includă în raportul său anual privind discursul și infracțiunile motivate de ură toate incidentele care au fost identificate în timpul acestei crize sanitare.